

решаваше да я чеша зад ушите и по корема. Нейното поведение се менеше по този начин през цялото време, докато беше при мен. Когато приближавах нейната клетка, никога не знаех със сигурност дали ще ме посрещне приятелски или ще ме ухапе с големите си остри зъби.

Един от най-необикновените екземпляри, който ни донесоха, докато се намирахме в Джорджтаун, представяше малка рибка, дълга около десетина сантиметра. Един ден при нас дойде любезна стара негърка, поставила четири-пет такива рибки в стар тенекен чайник. Купих ги и ги пуснах в голям съд с вода. Веднага ми направи впечатление, че у тях има нещо необикновено, което не успях да определя веднага. После изведнъж забелязах, че очите на рибата са твърде странни. Извадих една от тях и я пуснах в стъклен буркан, за да мога да я разгледам по-удобно. Тогава разбрах какво ме бе озадачило: рибата имаше четири очи.

Големите ѝ очи бяха разположени така, че изпъкваха над повърхността на главата, подобно очите на хипопотама. Всяко око беше разделено точно на две половинки, едната отгоре, а другата отдолу. Разбрах, че тази риба живее на повърхността на водата. При това положение единият чифт очи гледат надолу и следят за появата на големи риби, които биха могли да я нападат, а другият чифт наблюдават повърхността, търсят храна и следят да не би да я нападне някоя хранеща се с риба птица. Това бе едно от най-удивителните средства за защита, които бях виждал дотогава у което и да е животно и, разбира се, беше една от най-необикновените риби.

Гвиана, изглежда, притежава удивителни форми на живот. Там се среща една от най-интересните птици в света — хоацин или както я наричат още гвианка или вонеща Ана поради силната си миризма на мускус. Тази странна птица има на крилото си „палец“, въоръжен с кукест нокът. Малкото хоацинче се измъква от гнездото си няколко часа след излюпването си и се движи по дървото като майmunка, като се залавя за клоните с „палеца си“. Те строят гнездата си из бодливи и надвесени над вода храсти. Няколко часа след излюп-

ването малките ни най-малко не се двоумят, ако бъдат заплашени от някаква опасност. Те се хвърлят във водата и започват да плуват и се гмуркат като същински риби. При преминаване на опасността те се изкачват на дървото с помощта на своите „палци“ и отново влизат в гнездото си. Хоацинът е единствената птица в целия свят, която умее да върши това. Новоизлюпените представляват истинска необикновена гледка, когато се поклащат на своите „палци“ между тръните или цопват във водата подобно на джуджета, облечени в мъхести бански костюми.

Гигантският кайман и страшната електрическа змиорка

Настаняването на животните в Джорджтаун предлагаше редица предимства: мястото беше чудесен източник на снабдяване на моята сбирка животни с храна, а и чрез посещенията на пазара можехме да се снабдяваме с някои хубави и нови екземпляри, донасяни от търговци от отдалечените краища на страната. Тук отстоех също така много близо от летището, а това означаваше, че пратките, съдържащи дребни животни, можеха да се изпращат редовно до Англия по въздуха. Влечугите принадлежат към създанията, които пътуват най-добре със самолет, така че на всеки две седмици опаковах по няколко големи сандъка, които пълнех с различен асортимент от жаби, костенурки, гущери и змии и ги експедирах за летището.

Транспортирането на влечуги по въздуха се различава съществено от транспортирането им по море. Те преди всичко се опаковат по различен начин. Ако, да кажем, изпращате пратка от змии на вас ще ви бъде необходим голям и лек дървен сандък. Поставете всяка змия в малка памучна торбичка и завързвайте много добре отвора ѝ с конец, после забивате пирони в стената на сандъка и окачвате торбичките по тях. По този начин

може да се чувствувате абсолютно спокоен. Невъзможно е да се изядат една друга, понеже змиите са отделени и въпреки това са поставени в един и същ сандък. Цялото пътуване по въздуха от Гвиана трае около три дни. През това време змиите се нуждаят единствено от вода, защото тези влечуги издържат дълго време без храна, без това да им наврежда. На моите змии давахме обилна храна един ден преди заминаването, после те се свиваха на кълбо в малките памучни торбички и започваха да смилат храната си. Докато свършеха това, те вече се намираха в Англия.

Жабите и по-малките гущери също изпращахме в торбички, като и тук спазвахме почти същите правила. За по-големите гущери, като зелената игуана например, са необходими специални кафези. Във всеки един от тях може да се поставят пет или шест игуани и много прикрепени неподвижно пречки, за да имат сигурна опора за краката си. Установих, че малките кайманчета за разлика от големите каймани пътуват много добре по въздуха. Независимо от това последните тежат толкова много заедно с дървените си сандъци, че таксите за превоз ставаха огромни. Поради това повечето големи каймани пътуваха заедно с мен с кораба.

Най-малкият уловен от мене кайман в Гвиана достигаше около петнадесет сантиметра на дължина и сигурно беше току-що роден, а най-големият — около четири метра, но с него не се боравеше толкова лесно. Уловихме го в една голяма река в северната савана, която кипеше от огромни електрически змиорки и стотици каймани. Когато узнах, че една зоологическа градина в Англия търси голям кайман, реших, че именно това е районът, където можех да се опитам за заловя такъв. Точно под мястото, на което се намирах, реката бе издълбала в брега малък залив. Срецу този залив, на около сто и петдесет метра, имаше някакъв остров, на който кайманите прекарваха своето време.

Капанът, който използвах за залавянето му беше твърде примитивен: изтеглихме две дълги и тежки местни канута на малкия бряг на залива, така че да останат до половината във водата и на разстояние около метър едно от друго. Между тях се оформи пътека. Точно на тази пътека стъкмих клуп, прикачен на огънат прът.

Към огънатия прът прикачих голяма кука с умряла и силно намирисваща риба. За да се добере до рибата, кайманът трябваше да провре глава през клупа. Веднага след като се допреше до рибата, огънатият прът щеше да отскочи нагоре и да затегне клупа здраво около него. Другият край на въжето беше завързан за голямо дърво на брега, на около два метра разстояние. Една вечер заредих капана, но ми се струваше невероятно да улова нещо по-рано от следния ден.

Същата нощ точно преди лягане си помислих, че няма да е лошо да проверя дали капанът е все още зареден. Придружи ме мойт приятел. Тръгнахме надолу към брега на реката през тъмната ивица на гората. Приближавайки мястото, където беше поставен капанът, до ушите ни достигна някакъв странен шум, тъп и тътенещ звук, който не успяхме да определим. Стигнахме до брега и скоро видяхме неговия причинител. По пътеката между двете лодки се бе промъкнал огромен кайман. Както се бях надявал, той бе промушил глава през клупа, подръпнал рибата и въжето се бе затегнало здраво около врата му.

Огледахме брега, после насочихме надолу светлината на електрическите фенерчета и видяхме как огромното животно се гърчеше и пляскаше между двете лодки, които бе избутал доста встрани.

Неговата грамадна уста се отваряше и затваряше с тъп звук, наподобяващ сатър, падащ върху дървена подложка. Той размахваше масивната си опашка от една страна на друга, разбиваше водата на пяна и удряше бордовете на двете лодки така, че беше чудно как вече не ги бе смазал. Затегналото се около врата му въже бе завързано за дървото на брега, близо до което стояхме и ние. Всеки път, когато огромната тежест на каймана го дръпнеше, чувахме как проскърцва от напрежение. Дървото се клатеше и трепереше от усилието на каймана да се освободи. То продължаваше все още да трепти и когато кайманът най-неочаквано стихна всред разпенената вода, като че се бе изтощил напълно. Тъкмо тогава допуснах твърде глупава грешка.

Наведох се над брега, хванах с две ръце въжето и го придърпах към себе си. Почувствувах движението на въжето, кайманът моментално поднови с най-голяма

сила усилията си. Въжето се изпълна силно и аз почувствах как ме дръпна над ръба на скалата. Почти увиснах във въздуха. Пръстите на краката ми днпяха ръба, а ръцете не преставаха да стискат здраво въжето. Разбрах веднага, че ако го изпусна и падна, щях да се окажа точно върху люспестия гръб на влечугото. Ако не ме захапеше с огромните си челюсти, щях най-вероятно да стана жертва на удар на неговата мускулиста опашка. Не ми оставаше нищо друго освен да се държа здраво за въжето. Малко след това и мойт приятел успя да се залови за него. Това ми даде възможност да стъпя по-устойчиво на брега и да се оттегля на безопасно място, след което и двамата пуснахме въжето.

Кайманът веднага се успокои. Решихме, че е най-разумно да се върнем обратно в къщи и да донесем нови въжета, с които да го вържем. Струваше ни се, че ако го оставим цялата нощ само с това единствено въже около врата, както се мятеше, в края на краищата щеше да го скъса и да избяга. Тръгнахме бързо назад и събрахме всичко необходимо. Грабнахме два фенера, няколко малки електрически фенерчета и се върнахме при реката. Кайманът лежеше спокойно и примигваше към нас с големите си очи, всяко голямо колкото орех. Преди всичко обезвредихме големите му челюсти. За тази цел спуснахме внимателно един клуп, нахлузихме го на челюстите, затегнахме го здраво, а края на въжето завързахме за дървото. Докато приятелят ми осветяваше, аз се промъкнах в една от лодките и след извесни трудности успях да прекарам нов клуп и около опашката на каймана, придвижих го до задните му крака и там здраво го затегнах. Края и на това въже завързахме за същото дърво. И така, след като го завързахме с три въжета и се убедихме, че сега няма възможност да избяга, ние си легнахме.

На следната утрин се спуснахме до реката заедно с няколко местни хора и започнахме да обмисляме плана за изваждането на огромното влечуго от водата и придвижването му по стръмния бряг до мястото, където можеше да бъде натоварено на джип. Местните хора носеха дълга и дебела дъска. Опитавме да пхнем дъската под влечугото, така че да легне по дължина върху нея. Кайманът обаче се намираще в плитки води и ние

не можехме да вкараме дъската под него, понеже коремът му беше зарит в тинята. Нямахме друга възможност освен да разхлабим въжетата и да го оставим да се отдръпне метър, два в по-дълбоката вода, където можехме по-лесно да пхнем дъската под него. След като направихме това, ние го завързахме за дъската и го омотахме с въжета около челюстите, опашката и късите му и силни крака.

Следващото нещо беше да го измъкнем от водата и да го пренесем нагоре по брега. На нас, дванадесетте души, ни беше необходим час и половина, докато свършим това, защото работехме върху лепкава глина и всеки път, когато успеехме да придвижим с няколко сантиметра нагоре огромното туловище на каймана, налагаше се да починем и тогава, за наш ужас, туловището се хлъзгаше обратно на старото си място. Работата ни беше много трудна, но ние успяхме да го вдигнем до върха на скалата и оттам да го пренесем до зелената трева, където го заобиколихме изпозмазани от главата до петите с глина, мокри до костите, но доволни от себе си.

Друго водно същество, което ни причини доста безпокойства, беше електрическата змиорка. Това се случи, докато търсех животни из мочурищата. Заедно с приятеля ми обикалях цял ден с едно голямо кану, гребехме нагоре и надолу из отдалечените водни пътища, посещавахме американо-индиански селища и купувахме разни животни, които ни предлагаха за продажба. Между другото купихме и един питомен дървесен таралеж, а в последното село открихме и една полупораснала електрическа змиорка, поставена в плетена кошница. Купих и нея и останах много доволен от този допълнителен екземпляр към моята сбирка, тъй като за първи път се сдобивах с такъв.

Качихме се в кануто и се отправихме към дома си уморени, но доволни от успешния ден. Седнах на носа, а дървесният таралеж се сви в краката ми и заспа. Малко по-встрани от нас електрическата змиорка гърчеше тяло и се въртеше безспир в кръг в своята плетена кошница. До мен седеше приятелят ми, а на кормата зад него двамата гребци на нашата не твърде сигурна лодка.

Вниманието ми най-напред беше привлечено от това, че змиорката не беше вече в кошницата, поставена до

дървесния таралеж. Обзет от някаква паника, таралежът се опита да се покатери по крака ми и ако не го бях спрял, сигурно щеше да се покачи и върху главата ми. Учудих се. Какво ли ставаше, за бога? Подадох таралежа на приятеля ми и огледах носа на лодката, за да разбера какво го бе чак толкова много изплашило. Както се вирах, видях как електрическата змиорка приближаваше решително към крака ми. Толкова се уплаших, че подскочих във въздуха и змиорката се стрелна под мен. За щастие кануто не се преобърна.

Змиорката междувременно се насочи към приятеля ми. Извиках му да внимава. Както държеше таралежа в ръце, той се опита да стане и да се дръпне от пътя ѝ, но не успя, залитна и падна по гръб на дъното на кануто. Змиорката пропълзя край гърчещото се тяло на моя приятел и се насочи към първия гребец. Зърнал змиорката, и той не се оказа по-смел от нас, остави греблото и се приготви да скочи от лодката.

Положението беше спасено от последния пасажер, втория гребец. Той очевидно беше навикнал да среща електрически змиорки в лодките, защото чисто и просто се наведе напред и притисна с греблото змиорката за пода на кануто. Хвърлих му кошницата и с няколко сръчни движения той успя да пхне змиорката в нея.

Всички отбъркахме с облекчение и започнахме даже да се шегуваме. Нашият спасител подаде кошницата със змиорката на първия гребец, който на свой ред я подаде на приятеля ми. Тъкмо последният да я подаде на мен, дъното на кошницата се откачи и змиорката се оказа отново сред нас. Този път за щастие тя се изхлузи във водата така, както си беше свита на кълбо. Тялото ѝ се разтърси от конвулсия, чу се плясък и нашата електрическа змиорка изчезна в тъмните води на реката.

Вълнуващият четвърт час завърши неприятно, но по-късно ние успяхме да се снабдим с няколко нови змиорки, така че не се наложи да съжаляваме за загубата. Една голяма електрическа змиорка е в състояние да произведе значително количество електрическа енергия. Известно е, че змиорки са убивали например коне и хора при преминаване на реки из различни части на Южна Америка. Произвеждащите електрически ток органи

са разположени от двете страни на тялото на змиорките. Страните ѝ всъщност представляват мощен акумулатор на електричество. Змиорката си плува във водата и подобява голяма, дебела черна змия. Когато се натъкне на риба, тя се спира, цялото ѝ тяло като че се разтреперва и вие виждате как рибата трепва, огъва тяло, а после започва бавно-бавно да потъва надолу, парализирана или умряла. Змиорката се стрелва и я налпва, и то винаги с главата напред, после се спуща на дъното на реката, лежи няколко минути, като че размишлява за нещо, след което бързо се понася нагоре, изважда глава над водата и тръгва да търси нова жертва.

ПЪТУВАНИЯ ИЗ ПАРАГВАЙ

На лов с гаучо

Сега ми се иска да ви разкажа за моята последна експедиция за животни. Наскоро се завърнах от една шест-месечна експедиция до Аржентина и Парагвай. Аржентина е страна с очарователен животински свят, напълно различен от този, срещан където и да е другаде в Южна Америка. Тъй като почти цялата страна се състои от огромни пасища, наречени пампа, съвсем естествено всички животни са приспособили своя живот към тези открити равнини. Пампата в Аржентина е твърде равна. Застанали на едно място, вие виждате огромното и гладко като тепсия пасище да се простира пред вас до самия хоризонт, където се слива с небето. Сред високата трева растат гигантски магарешки бодили, наподобяващи тези в Англия, но не и по своите размери. Тук те се извисяват на около два метра височина. Покритите с цъфтящи бодили огромни области на пампата представляват забележителна гледка. Също като че зелената трева е покрита с някаква странна пурпурна мъгла.

Ловуването из тези открити пасища не е толкова лесно, колкото изглежда на пръв поглед. Първо, повечето животни живеят в дупки, от които се осмеляват да излизат само нощем. Второ, храстите и дърветата са много нарядко, така че набелязаната жертва обикновено открива ловеца от голямо разстояние. Даже и да не успее да направи това, тя вероятно ще бъде предупредена от дъждосвиреца, който за колекционера на животни е най-неприятната птица в пампата. Тези птици са много красиви, наподобяват донякъде английските дъждосвирици със своите черни и бели пера и винаги се срещат на двойки. Те имат изключително добро зрение и са крайно подозрителни — когато забележат нещо необикновено, те се вдигат във въздуха, започват

да кръжат и да издават остри предупредителни крясъци „теро...теро...теро...“, които карат всяко животно на няколко километра разстояние да застане нащрек.

Едно от най-често срещаните животни в тези огромни тревисти местности е косместият броненосец. Той живее в дупка, която сам си изкопава и която понякога се простира на стотина метра под повърхността на земята. Когато нощем се осмели да се измъкне от нея, ако нещо го обезпокои или подплаши, той се спуска направо към своето скривалище. Много естествено нощта е най-подходящото време за лов на космести броненосци, и то за предпочитане са нощите с малка или никаква луна. Ние излизахме от къщата на ранчото, в която бяхме отседнали, и отивахме с конете до някое удобно и отдалечено място. Оттам нататък продължавахме пешком, въоръжени с фенери, предвождани от две ловджийски кучета, специалисти по откриване на тези малки животинки. Вие трябва да умеете да бягате бързо, когато отивате на лов за броненосци, защото кучетата обикновено скачат някъде напред и навели носове към земята, се стрелжат насам-натам. Когато открият някой броненосец, те започват да лаят, а тяхната жертва се спуска на сигурно място в своята дупка. Ако тя е наблизо, възможността да се залови броненосецът е твърде малка.

Когато излязохме за първи път на нощен лов за броненосци, ние успяхме да заловим и други представители на фауната на пампата. Бяхме изминали около две мили и проправяхме внимателно пътя си край огромните бодли, които могат да ви прободат като шипове на таралеж, ако се отриете от тях, когато неочаквано дочухме лая на избягалите напред кучета. Спуснахме се бързо напред, препъвахме се, прескачахме туйфите трева и внимавахме да не се издерем на някой от бодлите. Беше толкова тъмно, че на няколко пъти връхлетяха точно върху бодилите. Когато достигнах мястото, където кучетата душеха около своята жертва, бях целият изпободен. Кучетата се бяха скупчили на почетно разстояние около нещо в тревата. Светнахме с фенерчетата. Там стоеше много предизвикателно едно животно, голямо колкото котка, с черно-бяла козина и красива черно-бяла изправена опашка. Оказа се черно-бял скунс.

Той ни наблюдаваше без ни най-малка следа от безпокойство, уверен очевидно, че превъзхожда както нас, така и кучетата. От време на време издаваше кратко ръмжене, после направи два-трималки скока към нас. Ако се осмелехме да го доближим повече, той щеше да се обърне с гръб към нас и да ни изгледа предупредително през рамо.

Кучетата, които знаеха добре, че скунсът може да ги напръска със своята ужасно воняща течност, се държаха на прилично разстояние от него. Когато обаче скунсът се стремеше да се покаже много силен пред нас, едно от кучетата избра твърде неразумно възможността да се спусне след него и да се опита да го захване. Скунсът подскочи нагоре във въздуха и се завъртя така, че извърна гръб към кучето. В следващия миг кучето се туркулна в тревата, заскимтя и започна да прави опити да обърне лицето си с лапи. Студеният нощен въздух се изпълни с най-острата и отвратителна воня, която може да си представи човек. Макар и да се намирахме на известно разстояние, тя ни принуди да се отдръпнем назад. Закашляхме, започнахме да се задъхваме, а от очите ни рукоуха сълзи, също като че бяхме вдъхнали силно от бутилка, напълнена с амоняк.

След като демонстрира по този начин своята сила, скунсът притича към кучетата, подскочи на два-три пъти към тях и ги прогони от пътя си. После се извърна и направи същото с нас. И ние се пръснахме бързо като кучетата. Разкъсало обръча около себе си, малкото животинче размаха нагоре-надолу своята красива опашка и се упути през тревата с израз на задоволство.

Не изпитвахме вече никакво желание да влизаме в по-близки отношения с него, затова подвигнахме на кучетата и продължихме пътя си. Напръсканото от скунса куче продължи да воня ужасно още три или четири дни, макар и вонята постепенно да отслабваше. Както се придвижвахме напред, напоената му със силната миризма на скунса козина ни преследваше навсякъде в нощта.

Залавянето и отглеждането на скунсове е трудна работа. Ако не се премахнат отделящите им воняща течност жлези, при всяка своя уплаха те могат да опръскат всекиго. Тези жлези се отстраняват посредством

много проста операция, но тя се прилага успешно единствено при млади екземпляри.

Лаят на кучетата малко по-късно още веднъж ни накара да хукнем презглава в сред тревата и бодилите. Този път разбрахме, че кучетата са открили един бронееносец, който бягаше с все сила към своята дупка. Кучетата скимтяха крайно възбудени, бягаха край него и правеха опити да го захаят за гръба, без да оставят никакви белези върху бронирания му гръб. Заловихме го много лесно. Чисто и просто се спуснахме след него, сграбчихме го за опашката, вдигнахме го във въздуха и скоро след това го напъхахме успешно в един чувал. Въодушевени от първата сполука, ние продължихме с охота лова, с надеждата да уловим и друг, но следващата ни среща се оказа с едно напълно различно от него същество.

Следвахме кучетата по петите и тъкмо минавахме край малък гъсталак, от него изскочи някакво прилично на плъх животинче и изчезна моментално в сред бодилите. Кучетата се спуснаха подире му. Ние се намирахме недалеч от тях и видяхме как настигнаха животното, нахвърлиха се отгоре му и то падна мъртво на земята. Ловците извикаха кучетата, а ние приближихме тялото на животното. Оказа се голям опосум, на ръст колкото малка котка, с издължено като на гризач лице. Тялото му беше покрито с шоколадовокремава козина, опашката му беше дълга като на плъх, а ушите голи и наподобяващи уши на миниатюрно магаренце. Оплаках се на ловците, че кучетата са го убили, а те прихнаха да се смеят и ме накараха да погледна по-внимателно. И наистина, когато го осветих с електрическото си фенерче, забелязах, че диша, макар и да вършеше това така внимателно, че едва се забелязваше.

Побутнах го, даже го обърнах по гръб, но той продължаваше да се държи отпуснато и въпреки всичко, което правех, оставаше напълно безжизнен. Това всъщност представляваше неговият метод за защита. Той се надяваше, че взели го за умрял, ние в края на краищата ще си отидем и тогава ще офейка спокойно. Когато обаче поставихме нашия затворник в чувал, той се съживи от факта, че не се хванахме на неговата хитрина. Опосумът започна да огъва тяло и да се съпротивява.

засъска като котка и халеше ожесточено. По-късно заловихме и други такива животни и всички до едно, с изключение на най-младите, които очевидно още не се бяха научили да се преструват на умрели, правеха опит да ни измамят по абсолютно един и същ начин.

На връщане към ранчото кучетата откриха още един космест броненосец и този път аз се убедих в голямата сила на това дребно животинче. Когато кучетата го откриха, той не беше далеч от своята дупка, но ние се оказахме близо до него. Застигнахме го, но той стоеше вече на входа на своя тунел. Един от ловците се хвърли светкавично напред и сграбчи броненосеца за опашката в момента, в който изчезваше под земята. Аз и още един от мъжете стигнахме задъхани и застанахме до първия ловец, уловили по един заден крак на броненосеца. Сега в тунела остана само предната половина на животното. Въпреки това то беше впило нокти в земята, беше се изгърбило и опряло гръб в тавана на своя тунел и така не позволяваше на трима ни да го издърпаме навън, макар да теглехме и се напъвахме с всички сили.

Успяхме да измъкнем малкото животно, едва когато към нас се присъедини четвърти човек от компанията и отстрани част от торфа с ловджийския си нож. Броненосецът изскочи от дупката като запушалка на бутилка и толкова внезапно, че всички се търкулнахме по гръб, изпуснахме го от ръцете си и той едва не избяга за втори път.

Двата броненосеца, които уловихме, успяха за много кратко време да се нагодят към новата обстановка и станаха удивително питомни. Държах ги в една клетка, в която имаше отделно помещение за спане. Целият ден те прекарвах в спане, лежаха един до друг по гръб. Лапите им от време на време потрепваха, а от гърлата им излизаше сподавено хъркане. Те спяха твърде дълбоко. Човек можеше да удря върху клетката, да крещи, даже да ги побутне по розовите сбръчкани коремчета, все едно, те продължаваха да лежат като умрели. Единственият сигурен начин за събуждане представляваше подрънкването на канчето за храна. Колкото и тихо да се чуеше този звук, двете животни се събуждаха и скачаха на крака.

В Южна Америка всички видове броненосци се из-

ползват за храна. Възможност да вкуса броненосец не ми се удаде, но ми се струва, че когато е изпечен грижливо в своята броня, след като, разбира се, първо бъде убит, той наподобява печено прасенце-сукалче и е приятен на вкус. Много гаучоси (южноамерикански събратя на североамериканските каубои) ловят тези малки животни и ги поставят в бъчи пълни със земя, така че при специални случаи да могат да си приготвят печен броненосец.

На път за вкъщи, натоварени с първите уловени от нас животни, до ушите ми в тихата нощ долетя далечен тропот на конски копита. Тропотът постепенно приближаваше и приближаваше, после внезапно спря на няколко крачки от нас. Усещането беше твърде необикновено. За миг помислих, че това е духът на някой стар гаучо, който галопира безспир из пампата. Попитах моите приятели къде е конят, тропотът на чиито копита бях чул, а те свиха рамене и отвърнаха едновременно, че това било „туко-туко“. Едва сега разбрах, кой всъщност беше причинил тези странни звуци.

Туко-туко е малко животинче, на ръст колкото плъх, с овално и пълничко лице и къса пухена опашка. То изкопава огромни галерии току под повърхността на земята, в които живее. Излиза само нощем да търси растения и корени, с които се храни. Това чудновато малко животинче има много чувствителен слух. Когато долови вибрации на стъпки по торфа върху своя дом, то започва да издава предупредителен звук, за да уведоми останалите туко-туко от района за опасността. Как успява да имитира така блестящо тропота на галопиращ кон, е истинска мистерия. Не е чудно разстоянието и ехото в помещенията му да изопачават неговия крясък и да му придават звученето от копита на галопиращ кон. Между другото туко-туко е много хитро малко животно. Макар и да се опитвахме по най-различни начини да уловим някое от тях, аз все пак не успях да се слобия с екземпляр от това животинче, което е от най-често срещаните във фауната на пампата.

Едно от нещата, което особено много ми се искаше да направя по време на моя престой в Аржентина, беше да заснема филм на старовремски лов, организиран от гаучоси. Старият стил на ловуване е почти из-

чезнал понастоящем, макар и много гаучоси знаят как да го прилагат. Животното или птицата се преследват от конници. Техните оръжия се състоят от смъртоносните „болеадори“, представляващи три топки, прикрепени на три завързани заедно въжета с различни дължини. Ловецът ги завърта над главата си и ги хвърля. Когато се ударят в краката на жертвата, всяка една завързана на въжето топка се завърта в различна посока, усуква въжето около животното и го поваля на земята.

В Южна Америка живее една роднина на шрауса, наречена нанду, макар и да не е чак толкова голяма птица, колкото своя африкански братовчед. Вместо чернобели перата на нандуто са пепеляви, но онова общо, което притежават и двете птици, е способността им да тичат бързо. Птицата е представлявала главна прицелна точка на този вид лов, когато нандуто се е срещало на огромни стада из пампата. В ранчото на един мой приятел все още живеела голям брой птици. Приятелят ми предложи да помоли няколко гаучо да организират лов на нанду, които да заснема.

Тръгнахме много рано една сутрин — аз с малка каручка, натоварена с камерата и други фотографски принадлежности, а гаучосите възседнали своите великолепни коне. Навлязохме няколко мили в пампата, като заобикаляхме гигантските бодили. Не след дълго подплашихме чифт дъждосвирици, които литнаха във въздуха, закръжиха над нас и започнаха да издават своите предупредителни сигнали. За наше най-голямо безпокойство те предупредиха всички живи същества на няколко мили разстояние за нашето приближаване. Те ни придружиха при нашето движение напред, наблюдаваха всяка наша крачка и информираха пампата за нашето придвижване.

Достигнахме до голям гъстак от бодили. Неочакваните силни викове на един гаучо ни предупредиха, че сме се натъкнали на нашата плячка. Изправих се в каручката и видях как между бодилите бързо-бързо се стрелнаха сиви сенки. Първото нанду изскочи внезапно сред тревата, и то като истински балетист, спря за миг да ни погледне, после се стрелна с проточен напред врат. При всяка крачка неговите големи стъпала опираха почти до брадата му. Един гаучо изскочи в галоп от бодилите и се помъчи да му пресече пътя. Нандуто като

че се спря по средата на крачката си, завъртя се като пумпал и се втурна в противоположно направление. То подскачаше и правеше огромни крачки, също като че бе поставено на пружини.

Нандуто скоро се изгуби от погледа, следвано по петите от гаучо. Преди да имаме време да го последваме, от бодилите изскочи друга птица. Забелязах, че птицата е женска. Тя беше по-дребна от първата и много по-светла на цвят от нея. За моя изненада тя не се втурна след своя другар, а остана сред тревата и непрестанно пристъпяше ту на единия, ту на другия си крак. Сред бодилите се дочу някакво прашене и аз разбрах причината за нейното забавяне. От бодилите се измъкнаха малките ѝ, десет на брой, всяко едно високо около половин метър и с кръгли едри глави, крепещи се на тънки, но жилави крака с големи и широки стъпала. Те бяха покрити с пухкав мъх, раирани със сивобезов и кремав цвят. Скупчиха се около краката на майка си, а тя ги гледаше с поглед, изпълнен с любов. След това женската побягна през пампата, но така, че да могат да я следват нейните малки, наредени едно зад друго след нея. Тъй като не желаехме да я преследваме и плашим, ние обърнахме каручката и тръгнахме в противоположното направление.

Не мина много време и до каручката приближи в галоп един гаучо. Очите му блестяха от възбуда. Съобщи, че недалеч отпред се виждали доста приклекнали всред бодилите нанду. Гаучото обясни, че ако се придвижим с каручката в определено направление и аз наглася камерата, той и останалите негови другари можели да заобиколят птиците и после да ги подгонят към мен, така че да успея да ги заснема.

Поехме с каручката. Тя подскачаше и се клатушкаше върху туфите трева. Най-сетне достигнахме края на огромния гъстак от бодили, всред които се криеха птиците. Оттук имах открит поглед към пампата, отпред не се изпречваше нищо, мястото наистина беше удобно за зареждане на камерата. Докато уточнявах експозицията и приготвявах всичко необходимо за снимките, мой аржентински приятел държеше над мен и камерата голям слънчобран от японска хартия. Слън-

цето препичаше така жестоко, че ако камерата останеше няколко минути под неговите лъчи, щеше да се нагорещи ужасно и да повреди цветния филм.

Всичко беше готово. Дадох знак. От далечината допитаха силните викове на гаучосите, пришпорили конете си сред бодилите, и тропотът на конските копита, тъпчещи чупливите растения. Изведнъж допълнителна врява от крясъци ни предупреди, че птиците са наскочали. Няколко секунди след това пет от тях изскочиха с прашене от бодилите и побягнаха през тревата. Всички бягаха подобно на първата така, че брадите им почти докосваха краката и изглеждаше, че се движат с най-голямата възможна скорост. Много скоро обаче щях да се убедя в обратното. Едва гаучосите изтрополиха като гръмотевица по тревата след птиците, завъртели над главите си болеадорите, които издаваха остро и пронизително свистене, всички нанду неочаквано политнаха още по-бързо напред, като че тласнати от реактивни двигатели и само с две-три крачки просто удвояваха скоростта си. Те бързо изчезнаха сред пампата, а виковете на ловците и тропотът на конските копита заглъхнаха в далечината.

Знаех, че гаучосите в края на краищата щяха да настигнат птиците, да ги заобиколят и отново да ги подгонят към мен. След четвърт час пак снимах понеслите се над тревата птици, които трополеха с крака по коравата земя. Близко след тях галопираха ловците, крещяха с пронизителни гласове, преплитаци се със свистенето на болеадорите. Птиците все още продължаваха да бягат във V-образен строй.

Когато приближиха на стотина метра от нас, една от птиците се отклони и се насочи право към каруцата, на която стоях с камерата. Един гаучо я преследваше в галоп, мъчеше се да я заобиколи и я принуди да се върне при останалите птици. Той пришпорваше коня и малко по малко приближаваше устремилата се напред птица. Колкото повече приближаваше, толкова по-неспокойна ставаше птицата-нанду. Гаучото беше така погълнат от преследването, че пропусна да забележи каруцата, кинокамерата и мен. Гледах през визьора и започнах малко да се тревожа, защото той все още не ме виждаше. Сцената беше толкова възхитителна, че

не ми се искаше да преустановя снимането, но в същото време ни най-малко не ми се искаше отгоре-ми да връхлети огромната птица, понесла се с около двадесет мили в час. В последния миг, когато бях вече абсолютно убеден, че птицата, камерата, триногата и аз ще се озовем на земята, нандуто ме зърна. Птицата ме погледна ужасено, зави майсторски под прав ъгъл и отново се стрелна напред.

Малко по-късно премерих разстоянието и установих, че преследваната птица се е намирала на около два метра от кинокамерата. Тази принудителна промяна на посоката ѝ костваше взетата малка преднина пред гаучото. Болеадорите изсъскаха, прелетяха във въздуха и се усукваха около силните крака на нандуто. Птицата падна като подкосена на тревата, но продължаваше да пляска с крила и да рита. Гаучо скочи моментално от коня, спусна се напред и сграбчи ритачите крака. За това е необходимо голямо умение. Веднъж сграбчил краката, той трябва да ги държи много здраво, защото сполучлив удар на тези големи стъпала съсем лесно би му пробил корема.

След като направих едропланови снимки на нашата жертва, ние размотахме болеадорите от врата и краката

на птицата. Няколко секунди след това тя продължаваше да лежи неподвижно на земята, после скочи на крака и се понесе спокойно по посока на бодилите, за да се присъедини към останалите птици.

По обратния път към ранчото, много доволни от снимките, ние се натъкнахме на едно гнездо на нанду. Представляваше просто вдлъбнатина в земята с десет големи, блестящи и още топли бели яйца в нея. Мъжкят, който е отговорен за мътенето, сигурно току-що го беше напуснал, дочул навярно, че се приближаваме, макар че те стават много зли и опасни по време на мътенето.

Гаучосите ми казаха, че две-три женски понякога снасяли яйцата си в едно и също гнездо, така че в някои случаи може да се открият двадесет до двадесет и пет яйца в гнездо, принадлежащи на няколко майки. Мътенето е задължение на мъжкото нанду, на майката остава само да снесе яйцата си в гнездото и веднага след това работата поеме бащата. Той лежи върху тях, докато се излюпят малките, след което майката на свой ред поема грижата за малките и им дава необходимото възпитание.

Неприятности с жиби, змии и парагвайци

Чако е огромна долина в Парагвай и се простира от река Парагвай до предпланините на Андите. Плоска и гладка е като тепсия. Половин година се препича на палещото слънце и се изсушава напълно, а през другата половина се залива с над метър вода от зимните дъждове. Тъй като се намира между тропическите гори на Бразилия и пампата на Аржентина, тя представлява странна смесица от двете. Тук има големи, обрасли с трева полета, из които растат палми или бодливи шубраци с чудновати тропически цветя. Палмите са смесени с други видове дървета, наподобяващи тези из английските гори, с изключение на това, че клоните им са по-

крити с дълги ленти от мъх, полюшвани леко от вятъра.

Издигнахме основния си лагер в малък градец на бреговете на река Парагвай. Оттук навлиза дълбоко във вътрешността железопътната линия на Чако. Изкорубените релси отстояха на шестдесетина сантиметра една от друга. На този разнебитен и опасен път е разположен форт Ейтс. Ние прониквахме доста навътре в територията на страната при търсенето на животните именно по този твърде неудобен път. Железопътната линия е построена върху издигнат насип, който вероятно е единственото възвишение в долината, използван от всички диви животни за пътека. Пътувайки в един от малките вагони, аз виждах стотици необикновени птици в шубраците край линията: тукани с големи клоуновски торбички, подскачащи и криещи се между клоните на дърветата; разхождащи се важно по тревата птици, наподобяващи големи сиви пуйки. Навсякъде се виждаха красиви черно-бели мухоловки и колибри. Понякога при някой завой се натъквахме на някое изтегнато върху линията животно. Това биваше или броненосец, или агути, наподобяващ гигантско морско свинче, оцветено в червено. При по-голям късмет това се оказваше гривест вълк, огромно животно с дълги и стройни крака, покрито с разчорлена, рядка и рижа козина.

Не дълго след нашето пристигане се снабдихме и с първите животни. Когато местните хора разбраха, че искаме да купуваме живи животни, те тръгнаха на лов. Едно от съществата, което ловеха успешно, беше триивичестият броненосец или, както го наричаха още, портокалов броненосец поради навика му да се свива под формата на топка, наподобяваща портокал. Той всъщност е единственият броненосец, който умее да се свива по този начин, а освен това е единственият от това семейство, който се появява денем. Движи се бързо и търси храната си, която се състои от корени и насекоми. Свива се на топка и остава неподвижен, когато усети, че приближава някаква опасност. Така той се надява, че неприятелят ще го вземе за камък, на какъвто всъщност прилича твърде много. След като веднаж забележите тези броненосци, те се ловят много лесно. Ловците яздат сред храстите и ги виждат. Тогава чисто и просто слизат от конете, вдигат ги и ги пускат в чувала.